



کودتای آمریکا علیه نهضت ملی ایران و سرنگونی دولت "دکتر مصدق" (1332 ش)

نهضت ملی ایران با رهبری آیت‌الله سیدابوالقاسم کاشانی و مبارزات قهرمانانه ملت مسلمان ایران در 30 تیر 1331 به اوج خود رسید ...

نهضت ملی ایران با رهبری آیت‌الله سیدابوالقاسم کاشانی و مبارزات قهرمانانه ملت مسلمان ایران در 30 تیر 1331 به اوج خود رسید و نزدیک بود طومار استبداد و استعمار را برای همیشه درهم پیچد اما در این میان، اتفاقاتی رخ داد که نهضت مردمی را از مسیر اصلی خارج ساخت و به شکست کشاند. پس از روی کار آمدن مجدد دکتر مصدق، او خواهان افزایش اختیارات بود و آیت‌الله کاشانی که ریاست مجلس هفدهم شورای ملی را برعهده داشت، برای ایجاد اتحاد و جلوگیری از تفرقه، به این لایحه نخست وزیر رای داد. با این حال، مصدق در صدد منزوی کردن مجلس بود و اختیارات بیشتری می‌خواست. این در حالی بود که آیت‌الله کاشانی معتقد بود که مجلس، کمال همکاری را با دولت دارد و نیازی به اختیارات بیشتر نیست. از همین زمان، اختلاف نظر در امور مختلف بین دکتر مصدق و آیت‌الله کاشانی آغاز شد و این اختلاف پس از درخواست تقاضای تمدید اختیارات نخست‌وزیر به مدت یک سال از جانب مصدق، شکلی جدی و گسترده به خود گرفت. مصدق می‌خواست با اخذ اختیارات وسیع، نقش مجلس را در قانون‌گذاری کم‌رنگ سازد و خواسته‌های خود را به صورت قانون درآورد. این اختلاف و شکاف در جبهه ملی و مذهبی، باعث شد که دشمنان با سوء استفاده از این فرصت درصدد کودتا علیه دولت و حذف مصدق باشند. در این میان آیت‌الله کاشانی، بارها در ضمن نامه‌ها و سخنرانی‌های خود، مصدق را از خطر وقوع کودتا آگاه کرد ولی مصدق، مغرور به قدرت خود و پشتیبانی مردم، نصایح دلسوزانه آیت‌الله کاشانی را نشنیده گرفت. سرانجام با خروج شاه از کشور و به وجود آمدن شرایط لازم برای کودتا علیه دکتر مصدق، در حالی که بیش از سیزده ماه از پیروزی‌های چشمگیر مردم در قیام 30 تیر 1331ش گذشته بود، این موفقیت‌ها با کودتای آمریکایی 28 مرداد 1332 توسط ایادی سلطنت‌طلب به شکست انجامید و مصدق سرنگون شد. از آن پس عامل کودتا، سپهبد فضل‌الله زاهدی، که در دولت مصدق سمت وزارت کشور را داشت به قدرت رسید و پس از مدتی محمدرضا پهلوی به کشور انتخاب مجدد و بار دیگر بر تخت سلطنت تکیه زد. مقدمات کودتایی که در روز 28 مرداد 1332، به عمر حکومت مصدق خاتمه داد، از ده ماه قبل از آن، در پاییز 1331، فراهم آمده بود و طرح اولیه آن نیز پس از بازگشت چرچیل به مقام نخست‌وزیری انگلستان در مهرماه 1331، تهیه گردید. این کودتا با همکاری آمریکا و انگلیس در ایران به وقوع پیوست و از آن پس، ایران به طور مستقیم تحت نفوذ رژیم استکباری آمریکا درآمد. پس از این کودتا، اوضاع ایران آن‌چنان بر وفق مراد آمریکا گردید که تا بیست و پنج سال، حکومت ایران مهم‌ترین دست نشانده برای دولت آمریکا بود و آن دولت استکباری بر تمامی جریان‌ها و امور کشور ایران خیمه زد.